

KANTUAL FRA PAVLA VUČKOVIĆA MLAĐEG IZ 1768. GODINE: REPERTOARNO-POVIJESNI PRIKAZ RUKOPISA*

DANIELA PERKOVIĆ

daniela.perkovic93@gmail.com
51000 RIJEKA

UDK / UDC: 783(091)"1768"Vučković, P.

DOI: <http://doi.org/10.21857/mnlqgc5qly>

Izvorni znanstveni rad / Research Paper

Primljeno / Received: 16. 2. 2020.

Prihvaćeno / Accepted: 19. 3. 2020.

Nacrtak

U Arhivu Franjevačkog samostana u Sinju čuva se Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine (Arhiv Franjevačkog samostana Sinj, bez signature). Liturgijski napjevi koji se nalaze u Kantualu jesu ciklusi nepromjenjivih dijelova mise, proprij mise za Uznesenje Blažene Djevice Marije na nebo te nepotpuni *Magnificat* (koji je identičan onomu iz Kneževićeva Kantuala B). Napjevi su notirani crnom kvadratnom menzuralnom notacijom u stilu *cantus fractus* – ritmiziranom stilu pjevanja »novog gregorijanskog korala«. Rukopis je najvjerojatnije nastao prijepisom iz talijanskog (padovanskog) predloška te je repertoarno i nota-

cijski podudaran s talijanskim *cantoriama*. Ovaj rad donosi i preliminarne spoznaje o životu i djelovanju dvaju glazbenika čija se imena spominju u ovome kantualu – skriptoru rukopisa fra Pavlu Vučkoviću mlađem te skladatelju i korektoru rukopisa Giannantoniju Banneru.

Ključne riječi: Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg; *cantus fractus*; fra Pavao Vučković mlađi; Giannantonio Banner

Keywords: Chant Book of the Franciscan friar Pavao Vučković Junior; *cantus fractus*; friar Pavao Vučković Junior; Giannantonio Banner

Okolnosti nastanka i glazbene osobitosti rukopisa u kontekstu talijanskih izvora

Stanje istraživanja, opis i sadržaj izvora

Bogati arhiv Franjevačkog samostana u Sinju čuva rukopisni Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine. Original ovog dragocjenog kantuala godi-

* Ovaj se članak temelji na diplomskom radu obranjenom u listopadu 2018. godine na Muzičkoj akademiji u Zagrebu pod mentorstvom nasl. prof. dr. sc. Hane Breko Kustura kojoj na ovom mjestu

nama je bio zagubljen, no konačno je otkriven naporom Hane Breko Kustura u okviru terenskog istraživanja projekta *HRZZ IP 6619 CROMUSCODEX70*.¹

Prvi je o ovom kantualu ukratko pisao fra Josip Ante Soldo 1989., a zatim ponovo 1997. godine. Soldo navodi da je Kantual *miscellanea*, odnosno da je složen od više dijelova, a sadrži gregorijanske i jednostavne barokne mise te antifone.² Hana Breko Kustura ovaj kantual spominje u više radova u kontekstu sinjskih notiranih kantuala. Piše o njihovom odnosu s europskim suvremenici uspoređujući reper-toar te tražeći unikatne napjeve i konkordance.³

Slabo su poznate okolnosti narudžbi liturgijsko-glazbenih rukopisa za potrebe pojedinog franjevačkog samostana u ovoj regiji, pa tako i sinjskog samostana. Sustavno naručivanje liturgijskih knjiga intenzivira se sredinom 18. stoljeća kada rukopisi Josepha Marie Cordansa pristizu u samostane diljem Hrvatske, što na obali, što u unutrašnjosti. Pandan tom poznatom mletačkom skladatelju jest padovanski profesor i glazbenik Giannantonio Banner čiji se glazbeni rukopisi nalaze u franjevačkim arhivima Sinja i Knina.⁴ Bannerovo ime nalazimo i na više mjesta u Kantualu fra Pavla Vučkovića mlađeg.

Početak rukopisa vrlo je uredan. Jezik je talijanski, a sva su slova čitljiva. Prvi je red pisan velikim tiskanim slovima (»LIBRO PRIM^O«), a u nastavku slijedi tekst:

»Indice delle Messe Festive, estratte dal Libro / maestro del Corro di S. Francesco Grande di / Padova, copiate da me Frà Paolo Vuscovich, e / corette da Reverendissimo D. Giovanni Antonio / Banner Professore publico di Padova / dell'Anno 1768«.

Kako je iz ovog navoda razvidno, Kantual sadrži mise za slavlje koje je fra Pavao Vučković mlađi prepisao iz korske knjige *maestra di cappella* u crkvi San Francesco Grande u Padovi, a ispravke je načinio svećenik i profesor Giovanni Antonio Banner 1768. godine. Fra Josip Ante Soldo navodi da se radi o koru bazi-

najsrdanije zahvaljujem. Zahvalu upućujem i fra Mirku Mariću na ustupljenim arhivskim materijalima te Mariji Perković na savjetima i korekcijama engleskog prijevoda.

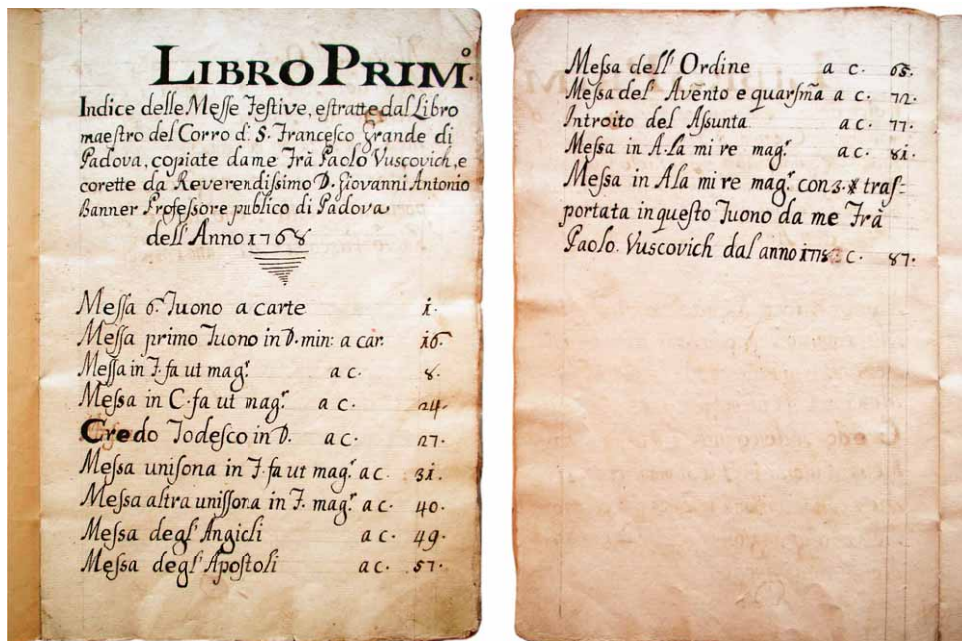
Daniela PERKOVIĆ: *Sinjski kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine (Sinj, Franjevački samostan, bez signature)*, diplomski rad, Zagreb: Muzička akademija, 2018.

¹ Vidi: <<http://www.cromuscodex70.com/index.php/blog/84-hana-breko-kustura-na-terenskom-istrazivanju-u-arhivu-franjevacu-u-sinju-22-27-travnja-2019>> (pristup 28.1.2020.).

² Josip Ante SOLDI: Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije, u: Ennio Stipčević (ur.): *Glazbeni barok u Hrvatskoj*, Osor: Osorske glazbene večeri, 1989, 135.; Josip Ante SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, Sinj: Ogranak Matice hrvatske u Sinju, 1997, 330.

³ Vidi: Hana BREKO KUSTURA: O počecima crkvene glazbe u Sinju, *Cetinska vrila*, 15 (2007), 14-16.; Hana BREKO KUSTURA: Iz riznice liturgijsko-glazbenih kodeksa franjevačkog kruga, u: Vesna Kusin (ur.): *Zagora – nepoznata zemlja*, Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2011, 353-357.; Hana BREKO KUSTURA: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«: Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, u: Dalibor Davidović – Nada Bezić (ur.): *Nova nepoznata glazba*, Svečani zbornik za Nikšu Gliga, Zagreb: DAF, 2012, 240-242.

⁴ H. BREKO KUSTURA: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«: Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, 240.

Slike 1 i 2: Sadržaj rukopisa, Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine, nepag., Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (s dopuštanjem).

like sv. Ante Padovanskog u Padovi,⁵ međutim, u izvoru je izrijeком naveden kor crkve San Francesco Grande, što je u svojim radovima već ispravno istaknula i Hana Breko Kustura.⁶ Pretpostaviti bismo mogli da je fra Pavao Vučković mlađi boravio u Italiji, a moguće i učio kod Bannera, te je tamo načinio prijepis ovog kantuala, no za tu hipotezu dosada nema relevantnijih historiografsko-biografskih dokaza.

Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg sadrži dvanaest jednoglasnih misâ u stilu *cantus fractus* – ritmiziranom stilu pjevanja »novog gregorijanskog koralâ« – »l'altro gregoriano«.⁷ Liturgijske koralne knjige rimskoga obreda od 14. do 19. stoljeća sadrže kršćanske liturgijske napjeve, jednoglasne ili dvoglasne, pisane notacijom koja sadrži »proporcionalne« elemente koje se naziva skupnim pojmom

⁵ J. A. SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 330.

⁶ H. BREKO KUSTURA: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«: Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, 242.; H. BREKO KUSTURA: Iz riznice liturgijsko-glazbenih kodeksa franjevačkog kruga, 354.

⁷ Pojam *cantus fractus* osim u *Riemann Musiklexikonu*, koji je jedina referencijalna muzikološka literatura za ovaj termin, u tom smislu ne nalazimo u ostalim glazbenim enciklopedijama i leksikonima unatoč kontinuiranu trajanju u liturgijskoj glazbenoj praksi sve do 19. stoljeća. Vidi: ***: *Cantus fractus*, *Riemann Musiklexikon*, Sachteil, Mainz: Schott's Söhne, 1967, 146.

cantus fractus.⁸ Premda je taj fenomen prvotno obuhvaćao napjeve sekvenci i *Credo* (*Credo regis* i *Credo cardinalis*), od 1700. se širi i na cijele cikluse nepromjenjivih dijelova mise.⁹ Kantual sadrži i jedan misni proprij za Uznesenje Blažene Djevice Marije na nebo, a na samom kraju rukopisa nalazi se *Magnificat* koji je nepotpun te nije naveden u sadržaju rukopisa. Taj je *Magnificat* identičan onomu iz Kneževičeva Kantuala B (str. 160-162.). Budući da Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg nije sasvim dovršen, moguće je da je bio i većeg opsega. Natpis na početku – »Libro prim^o« – ostavlja mogućnost da postoji i druga knjiga koja bi po prilici mogla sadržavati napjeve misnog proprija te bi se u tom slučaju radilo o gradualu.

Kantual fra Pavla Vučkovića ml. iz 1768. god.	Dimenzije	Sadržaj	Notacija
98 stranica od papira, ¹⁰ uvezan u debljem papiru smeđe boje konopcem s četiri čvora, ali bez korica	34 x 25cm ¹¹ odnosno 33,5 x 22,5 cm ¹²	12 jednoglasnih misa uz pratnju orgulja u stilu <i>cantus fractus</i> , 1 misni proprij za Uznesenje Blažene Djevice Marije na nebo, <i>Magnificat</i> (nepotpun)	Crna kvadratna menzuralna notacija na sustavu od četiri i pet crvenih crta u crtovlju. Notni znaci: longa, ■ brevis, ◆ semibrevis, ♪ minima

Tablica 1: Shematski prikaz sadržaja i tipa notacije u Vučkovićevu glazbenom rukopisu

Pisarska preciznost i urednost pisanja neuma i potpisivanja teksta varira u različitim dijelovima rukopisa – od iznimno preciznog i pedantnog zapisa koji svjedoči o redovniku koji je dobro poznao glazbu i pjevanu liturgijsku franjevačku praksu u 18. stoljeću, do mnogo neurednijeg pristupa zapisu. Od 31. stranice primjećujemo da je tipologija slova drugačija nego ona s početka, a sam je rukopis neuredniji. Čini se da je ovaj dio Kantuala pisan drugom rukom. Fra Josip Ante Soldo navodi da je osim ovoga, drugom rukom nastao i zapis od 49. stranice do kraja.¹³ *Magnificat* koji nije dovršen, a koji se nalazi na samom kraju rukopisa, karakterizira opet drugačija tipologija slova.

⁸ Marco GOZZI: Prefazione, u: Marco Gozzi (ur.): *Cantus fractus italiano. Un'antologia*, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2012, 1.

⁹ Hana BREKO KUSTURA: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), u: Mirko MARIĆ – Hana BREKO KUSTURA – Hrvojkica MIHANOVIĆ SALOPEK: *Fra Petar Knežević, Gospin pjesnik i glazbenik*, Split: Matica hrvatska Ogranak Sinj-VAD, 2017, 56.; Giulia GABRIELLI: *I manoscritti liturgico-musicali di Bolzano (secoli XIII-XIX)*, Lucca: Libreria Musicale Italiana, 2005, XXIII.; Marco GOZZI: Canto gregoriano e canto fratto, u: Giulia Gabrielli (ur.): *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Trento: Provincia autonoma di Trento – Sopritendenza per i beni librari e archivistici, 2005, 28, 46.

¹⁰ Fra Josip Ante Soldo i Hana Breko Kustura navode da kantual ima 68 stranica, međutim, u kantualu se nalaze dvije paginacije. Prve dvije stranice na kojima je sadržaj kodeksa nisu paginirane.

¹¹ J. A. SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 330.

¹² J. A. SOLDI: Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije, 135.

¹³ J. A. SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 330.

Kodeks je notiran crnom kvadratnom menzuralnom notacijom na sistemu od četiri i pet crvenih crta.¹⁴ Notacija kojom su zabilježeni napjevi stila *cantus fractus* sadrži menzuralne elemente koji precizno određuju trajanje nota. Od ključeva se pojavljuje F-ključ, a tek iznimno C-ključ u dvama stavicama misnog proprija, po uzoru na praksu zapisa gregorijanskih napjeva u kvadratnoj koralnoj notaciji. Oznaka za mjeru i tempo nema, osim u *Magnificatu*. Dominira binarni ritam, tj. dvodobna mjera. Dvodobna je mjera u glazbenim traktatima Adriana Banchieria u Italiji na početku 17. stoljeća predstavljena kao »la battuta ordinariamente«.¹⁵ O koralnom načinu razmišljanja svjedoče taktne crte koje su obično prilagođene potrebama teksta, odnosno one najčešće razdvajaju dva stiha. U posljednje dvije mise te u *Magnificatu* taktne crte rabe se prema tradiciji sredine 18. stoljeća. Od neumat-skih znakova uglavnom se koriste longa, brevis, semibrevis i minima. Semimini-ma se rijetko koristi (u posljednjoj misi i *Magnificatu*), a u posljednjoj misi nalazimo i pauze. U zapisu nalazimo i točke za produljivanje trajanja note (*punctum augmentationis*) te razne lukove, najčešće s funkcijom označivanja pripadnosti jedne note drugoj. Notacija je vrlo slična Kneževićim kantualima, pa po tipu notacije ima paralelu s talijanskim franjevačkim kodeksima i teoretskim traktatima 18. stoljeća. Ovi su kantuali podudarni s tipovima notacija koji se susreću u rukopisima bazilike San Antonio u Padovi, kodeksima glazbenog fundusa »cappella Marciana«, odnosno crkve sv. Marka u Veneciji ili pak onima iz Acerenze koji pripadaju krugu Basilicate i Trenta.¹⁶ Već spomenuti *Magnificat* osim drugačije tipologije slova ima i drugačiju notaciju. Ovdje je skriptor započeo s crnom menzuralnom notacijom u prvim dvama redcima, a u nastavku se koristio istim notnim znakovima, ali u bijeloj menzuralnoj notaciji.

Uz posljednju misu navedenu u popisu sadržaja ovoga izvora stoji ime skriptora – *Messa in A la mi re mag^r. con 3.# trasportata in questo Tuono da me Frà Paolo Vuscovich dal anno 1778*. Vučković je ovdje istaknuo da je misu on sâm transponirao u tonalitet s tri povisilice 1778. [*sic!*] godine. Budući da je rukopis, tipologija slova i standard cijelog sadržaja isti, pretpostavlja se da je Vučković zabunom upisao krivu godinu. Ipak, informacija o njegovu transponiranju mise u tonalitet s tri povisilice svjedoči o razini njegova znanja o glazbi i predstavlja ga ne samo kao skriptora, već i kao poznavatelja teorije glazbe i kao praktičnog orguljaša. I uz ostale mise iz sadržaja Kantuala fra Pavao Vučković mlađi već je naslovom uputio na tonalitet u kojem je misa pisana. Praksa naslovljavanja misâ prema tonalitetnoj

¹⁴ Do 48. stranice te od 71. do 80. zapis je na sistemu od četiri crte, a od 49. do 70. te od 81. pa do kraja na sistemu od pet crta.

¹⁵ H. BREKO KUSTURA: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), 63.; Izvor: Adriano BANCHIERI: *Cartella musicale nell canto figurato, fermo e contrapunto*, Venezia: Giacomo Vincenti, 1613, 29.

¹⁶ Hana BREKO KUSTURA: Sinjski kantuali fra Petra Kneževića (1767.) u kontekstu fenomena »polifonia semplice« i »cantus fractus« – konkordanca s talijanskim izvorima, *Povijesni prilozi*, 34 (2008), 135.

Slika 3: Početak mise skladatelja Giannantonija Bannera, Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine, 1. str., Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (s dopuštenjem).

pripadnosti podudarna je s talijanskim *cantoriama* i *Kyrialima* u 17. i 18. stoljeću, Cordansovim kantualima ili pak nekim slavonskim, poput izgubljenog kantuala Filipa Kapušvarca-Vlahovića.¹⁷ Od tonaliteta u Vučkovićevu Kantualu najviše se koriste oni s jednom snizilicom, odnosno F-dur i d-mol. Osim njih, pojavljuje se C-dur i njegov paralelni tonalitet a-mol te spomenuta misa »transponirana u tonalit s tri povisilice«, odnosno A-dur.

Već spomenuto ime Giannantonija Bannera u ovom se izvoru javlja više puta, prvi put u funkciji osobe koja je pregledala prijepis, a zatim još dva puta uz dvije mise. Radi se o prvoj misi u Kantualu *Messa 6. Tuono* te trećoj *Messa primo Tuono in D min.* Ove su mise na prvoj stranici Kantuala u sadržaju napisane jedna iza druge, iako se između njih nalazi još jedna misa, *Messa in F. fa ut mag'*. Moguće je da se

¹⁷ H. BREKO KUSTURA: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), 65.

Vučković odlučio za takav redosljed kako bi grupirao ove dvije mise prema autoru Banneru, a stavivši ih na početak sadržaja, odao je svojevrsnu zahvalu za pomoć pri prijepisu i korekturi ovoga kantuala.

Osim Bannerovih misâ, ostale ne nose ime skladatelja. Čini se da su to mise standardnog franjevačkog repertoara, pa je tako i anonimnost autorstva uobičajena. U glazbenom se smislu, kao u Kantualima A i C fra Petra Kneževića, radi o jednostavnim jednoglasnim zborskim misama uz pratnju orgulja čija melodika korespondira talijanskim »l'altro gregoriano«. Melodije su srodne gregorijanskim napjevima, ali nova modalnost preteže durskom, a rjeđe molskom tonalitetu.¹⁸ Miho Demović tvrdi da su mnogi crkveni glazbenici na način koralnih napjeva skladali jednoglasne mise. One se, doduše, razlikuju »svojom pokretljivošću, durskim prizvukom modaliteta i suvremenom ritmizacijom, a osobito novim načinom melodijske motivike gdje se slobodnije upotrebljavaju udaljeni intervali«. ¹⁹ Često se stavci mise temelje na gregorijanskom napjevu (npr. *Missa de Angelis* i *Missa per Dominicis Adventi et quadragesima*) ili mu melodijska linija uvelike nalikuje.

Melodijski raspon ipak nadilazi onaj gregorijanskih koralnih melodija i postaje blizak baroknoj monodiji, s čestom upotrebom punktiranoga ritma (*brevis-punctum-semibrevis*). Melodijska su kretanja postepena uz karakteristične kvartne i kvintne skokove te u rastavljenim trozvucima,²⁰ a ritamska komponenta proizlazi iz prirode izgovora liturgijskoga teksta. To ne čudi uzmemo li u obzir da je svaka druga vrsta glazbe, osim gregorijanskog koralu uz eventualnu upotrebu orgulja, bila zabranjena.²¹ U ovom kantualu, kao i u njemu suvremenim rukopisima, javlja se moderna barokna ritmizacija i neka vrsta motivskog rada koji tematski povezuje stavke nepromjenjivih dijelova mise (npr. *Messa in F fa ut mag'*, *Messa degl' Apostoli* te *Messa in A la mi re mag'. con 3.#...*). Ta je vrsta motivskog rada ostvarena na način da se početni »motiv« zaziva *Kyrie eleison* pojavljuje u ostalim stavcima, doslovno, a čak i u inverziji.

¹⁸ *Ibid.*, 58.

¹⁹ Miho DEMOVIĆ: Pitanje autorstva Kneževićevih kantuala, *Kačić*, 16 (1984), 200.

²⁰ H. BREKO KUSTURA: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), 58.

²¹ Za sve franjevačke provincije koje su nosile naziv »de observantia« od početka 17. stoljeća do obnove reda 1899., vrijedile su Sambukanske generalne konstitucije, *Constitutiones Sambucanae*, iz 1663. godine. Izdao ih je tadašnji general Miguel Angelus Buongiorno (Michelangelo Bonadies) da Sambuca po kojemu su i dobile naziv. One su propisivale da se za vrijeme bogoslužja pjeva gregorijanski koral, dok je menzuralna glazba, odnosno *cantus fractus* i *cantus figuratus*, bila zabranjena. Vidi: Paškal CVEKAN: Franjevačko zakonodavstvo o pjevanju i orguljama u 17. i 18. stoljeću, u: Ennio Stipčević (ur.): *Glazbeni barok u Hrvatskoj*, Osor: Osorske glazbene večeri, 1989, 147-148.; Zdravko BLAŽEKOVIĆ: Glazbeni repertoar u kantualima Konrada Potočnika sastavljenima za sjevernokršćansku Provinciju Svetoga Ladislava Kralja, u: Dalibor Davidović – Nada Bezić (ur.): *Nova nepoznata glazba*, Svečani zbornik za Nikšu Gliga, Zagreb: DAF, 2012, 250.; Sigismondo DA VENEZIA: Michelangelo Bonadies, *Biografia serafica degli uomini illustri che fiorirono nel francescano istituto per santità, dottrina e dignità fino a nostri giorni*, sv. 1, Venezia: Ed. G. B. Merlo, 1846, 703.

Šifrirani generalbas prisutan je od početka Kantuala do 77. stranice te se do kraja više ne pojavljuje. Zapis šifriranog generalbasa iznad ili ispod nota pisan je drugom rukom, a moguće je da ga je upisao upravo maestro Giannantonio Banner.²² Trag Bannerove intervencije u ovaj rukopis nalazimo na 77. stranici, gdje se nakon stavka *Agnus Dei* nalazi kratka bilješka »bravo cor.«. Čini se da je Banner ovom opaskom želio naglasiti da je do toga mjesta rukopis marljivo pregledao i unio oznake za šifrirani generalbas, što potvrđuje činjenica da u nastavku oznaka nema. Upotreba šifriranog generalbasa uglavnom je minimalna, a tek se ponegdje obilatije koristi. Naime, na nekoliko se mjesta upisuje gotovo uz svaku notu (npr. početak stavka *Credo Tedesco*), dok postoje veći odsjeci bez ikakvih šifraža. Bannerove mise imaju nešto više oznaka za šifrirani generalbas, a neke ga mise u pojedinim stavcima gotovo uopće ne sadrže. Vjerojatno se radi o repertoaru koji je srodan drugim franjevačkim misama te ga je orguljaš dobro poznao. Oznake za šifrirani generalbas uglavnom su jednostavne, a najčešće se pojavljuju oznake za kvintakord i sekstakord te septakord i sekundakord.

Tipologija liturgijske knjige i žanrovi liturgijskih napjeva

Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg sadrži mahom jednoglasne mise. Mise dakako sadrže sve stavke tzv. ordinarija. Budući da je ordinarij (lat. *ordinarius*, redovit) u Katoličkoj Crkvi službenik koji po zvanju i položaju obnaša redovitu crkvenu vlast i službu na određenom području, a ne dio mise, bolje je govoriti o nepromjenjivim dijelovima mise.

Ovaj je rukopisni glazbeni kodeks, kao uostalom i Kneževići, u prethodno citiranoj muzikološkoj literaturi najčešće nazivan kantualom. Prema njegovu sadržaju i tipu liturgijske knjige radi se o zbirci napjeva i ciklusima nepromjenjivih dijelova mise s orguljaškom pratnjom, odnosno sa šifriranim generalbasom. Uz dvanaest misâ koje čine glavnu okosnicu repertoara ovog kantuala, pri kraju se nalazi misni proprij, odnosno promjenjivi dijelovi mise za Uznesenje Blažene Djevice Marije na nebo (u sadržaju: *Introito del Assunta*; u kodeksu: *Gaudeamus omnes in Domino*), a na samom kraju nedovršeni *Magnificat*, koji je identičan onomu iz Kneževićeva Kantuala B (str. 160-162.).

Veliku većinu cjelokupnog sadržaja čine dakle ciklusi nepromjenjivih dijelova mise u stilu *cantus fractus*, ali i pojedini drugi misni napjevi. Stoga se po tipu liturgijske knjige ovaj kantual potpuno uklapa u njemu suvremene talijanske *cantorie*. *Cantoria* podrazumijeva tip liturgijske knjige koji sadrži cikluse nepromjenjivih dijelova mise, ali i napjeve proprija, te izolirane misne stavke poput *Glorije* i *Creda*. Taj se termin često koristi za skupinu franjevačkih kodekasa regije Trento koji se

²² J. A. SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 331.; H. BREKO KUSTURA: Iz riznice liturgijsko-glazbenih kodeksa franjevačkog kruga, 354.

Slika 4: *Magnificat*, Kantual fra Pavla Vučkovića mladeg iz 1768. godine, 97. str., Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (s dopuštenjem).

čuvaju u knjižnici San Bernardino, na čijim se naslovnim stranicama nerijetko nalazi upravo naziv *Cantoria*.²³

Osim po tipu liturgijske knjige i sadržaju, Kantual je i po tipu notacije srodan talijanskim franjevačkim glazbenim izvorima, o čemu je već bilo riječi. Naposljetku, izrazito je bitno napomenuti da je, unatoč Sambukanskim generalnim konstitucijama²⁴ koje preporučuju izbjegavanje *cantus fractus*, taj glazbeni stil zaživio na širem području Dalmacije što je također podudarnost u odnosu na talijanske franjevačke glazbene izvore.

Mnogi misni napjevi ovoga kantuala bilježe skraćeni tekst nepromjenjivih dijelova mise, prije svega se tu misli na tekst prvoga stavka *Kyrie eleison*. Razlog tomu može biti teza Ivana Ocvirka da se u pojedinim franjevačkim samostanima u

²³ Giulia GABRIELLI: *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Trento: Provincia autonoma di Trento – Soprintendenza per i Beni librari e archivistici, Patrimonio storico e artistico del Trentino, 28, 2005, 71-72.

²⁴ Vidi ranije navedenu bilješku vezanu uz zabranu izvođenja menzuralne glazbe.

prvom stavku nepromjenjivih dijelova mise prvi zaziv *Kyrie eleison* pjevao, a zatim su se dva recitirala. Slijedila su dva pjevana zaziva *Christe eleison*, jedan je recitiran, a posljednji je zaziv *Kyrie eleison* bio pjevan, a dva recitirana.²⁵ Miho Demović potvrđuje ovu Ocvirkovu tezu nadopunjujući je mogućnošću da je u interpretaciji zbora i puka puk pjevao jednostavni recitativni napjev koji u Kantualu nije zapisan. Također, navodi da je to praksa i u drugim dalmatinskim franjevačkim kantualima.²⁶ Osim u Dalmaciji, ova je praksa bila prisutna i u Slavoniji jer tamošnji kantuali (franjevački kantuali iz Osijeka, Iloka, Bača i Cernika) nastali 1750./51. godine za vrijeme provincijala fra Josipa Jankovića bilježe skraćivanja tekstova nepromjenjivih dijelova mise.²⁷ Za primjer uzmimo *Misu in F fa ut* iz Kneževićeva Kantuala B na čijem je primjeru Hana Breko Kustura ukazala na transfer franjevačkih repertoara iz južne Italije u Istru, Dalmaciju, Dubrovnik i Bosnu te uzajamne veze među njima. Zanimljivo je da svi dalmatinski izvori jednoglasnog ili dvoglasnog zapisa bilježe ovu misu uz skraćeni tekst, dok se stariji talijanski predložak iz Acerenze, kao i franjevački kodeks fra Vice Vicića iz Fojnice u Bosni koriste cjelovitim tekstom.²⁸

Uzevši u obzir Kneževićeve mise, Hrvoje Beban sugerira još jedno tumačenje. Smatra da već na prvoj stranici Kantuala A, pa i u kazalu, postoji moguća uputa o drugoj praksi izvođenja. Naime, tvrdi da naslov *Missae pro choro et organo* ne označuje tek mise za zbor uz pratnju orgulja, već mise u kojima su zbor i orgulje ravnopravni interpreti koji se izmjenjuju, a mise izvode na *alternatim* način. Nenotirani orguljski odlomci, odnosno verseti supstituiraju točno određene dijelove pojedinih stavaka nepromjenjivih dijelova mise. Zapisivanje instrumentalnih verseta u pravilu je bila iznimka jer se radilo o primarno improvizatorskoj praksi koja se oslanjala na pjevani materijal zbora. Ta se praksa odnosila i na nove napjeve u proporcionalnoj notaciji, ali, još i češće, na dobro poznati gregorijanski repertoar.²⁹ O takvoj je izvođačkoj praksi na talijanskom području već pisala Giulia Gabrielli koja je u više notiranih rukopisnih kodekasa u ponekim dijelovima repertoara naišla na određene znakove koji upućuju na ovakav način izvedbe (npr. benediktin-

²⁵ Ivan OCVRK: Još nešto o kantualima o. Petra Kneževića, *Sveta Cecilija*, XVIII (1924) 1, 17.

²⁶ M. DEMOVIĆ: Pitanje autorstva Kneževićevih kantuala, 200. Vidi i: Edward HIGGINBOTTOM: *Alternatim*, *Grove Music Online*, *Oxford Music Online*, Oxford University Press. <<http://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000000683>> (pristup 21. 1. 2020.).

²⁷ Ladislav ŠABAN: Glazba u franjevačkom samostanu u Varaždinu, u: Andre Mohorovičić (ur.): *Varaždinski zbornik*, Varaždin: JAZU, 1983, 327.; Petar Antun KINDERIĆ: *Franjevci uz orgulje*, Krapina: HDCC, 2006, 48.

²⁸ H. BREKO KUSTURA: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), 73-74.

²⁹ Hrvoje BEBAN: Recenzije – Reviews (fra Mirko MARIĆ – Hana BREKO KUSTURA – Hrvojka MIHANOVIĆ SALOPEK: *Fra Petar Knežević, Gospin pjesnik i glazbenik*. Split: Matica hrvatska Ogranak Sinj-VAD), *Arti Musices*, 48 (2018) 2, 338.; Hrvoje BEBAN: Petar Knežević i orguljska misa: o izvedbenom aspektu *cantus fractus* misnih ordinarija iz Kneževićevih kantuala, *Arti Musices*, 50 (2020) 1-2, 43-73.

ski *Graduale-Kyriale* MHs A 1 s početka 18. stoljeća iz Murija te franjevački *Kyriale* CB.L.4 s kraja 18. stoljeća iz Lechfelda u Bavarskoj).³⁰

U Vučkovićevu Kantualu nailazimo na različite varijante tretiranja teksta – mise s trostrukim ponavljanjem, ali i one sa skraćenim tekstom. Neke mise u Kantualu prate srednjovjekovnu praksu trostrukog ponavljanja zaziva *Kyrie*, dok su čak češće one kakve opisuje Ocvirk. S obzirom na prije navedeni primjer *Mise in F Fa Ut*, ne čudi da su Bannerove mise koncipirane s trostrukim ponavljanjem, odnosno s cjelovitim tekstom i s različitim pripadajućim melodijama. Svi ovi primjeri svjedoče o svojevrsnoj izvedbenoj fleksibilnosti koja je bila prisutna u okviru misne liturgije u samostanima dalmatinskih franjevaca.³¹

Ostali se stavci Kantuala također javljaju u skraćenim varijantama. Najčešće *Gloria* nije uglazbljena u cijelosti već u pravilu svaki drugi stih, dok je ponegdje u potpunosti izostavljena. Na sličan je način uglazbljen i *Credo*, ali se on rjeđe javlja u skraćenoj varijanti. *Sanctus* je nerijetko sveden na tek jedan zaziv, dok je stavak *Benedictus* obično u potpunosti izostavljen. U stavku *Agnus Dei* često je ispisan samo jedan stih.

Stoga su jedine mise ovog kantuala čiji je potpuni tekst nepromjenjivih dijelova mise uglazbljen Bannerove: *Messa 6. Tuono (a Joanne Antonio Bañer inventa)* i *Messa primo Tuono in D min (a Ioanne Antonio Banner inventa)*.

Preliminarne spoznaje o dvama nedovoljno poznatim franjevcima glazbenicima

Orguljaš i skriptor fra Pavao Vučković mlađi – portret glazbenika

Dosad je o životu i djelovanju fra Pavla Vučkovića mlađeg malo pisano. Podatke o njemu saznajemo ponajprije iz Nekrologa Provincije Presvetog Otkupitelja i iz *Nekrologa* Petra Bačića iz 1925. godine.³² Iz tih nekoliko redaka saznajemo da je Pavao Vučković mlađi rođen u Brnazama kod Sinja 1737. godine.³³ Bio je franjevac, svećenik, glazbenik, orguljaš, učitelj pjevanja i župnik. Krsno mu je ime bilo Petar,

³⁰ G. GABRIELLI: *I manoscritti liturgico-musicali di Bolzano (secoli XIII – XIX)*, 26, 309. Vidi i: E. HIGGINBOTTOM: Alternatim, *Grove Music Online*, *Oxford Music Online*, Oxford University Press. <<http://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000000683>> (pristup 21. 1. 2020.).

³¹ H. BEBAN: Petar Knežević i orguljska misa: o izvedbenom aspektu *cantus fractus* misnih ordinarija iz Kneževićevih kantuala, 50-51.

³² Izvor: Nekrolog Provincije Presvetog Otkupitelja, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature.; Petar BAČIĆ: *Nekrolog. Spomen-knjiga pokojnih redovnika Provincije Pres. Otkupitelja od davnijih godina do god. 1925. da stoji u arhivu biblioteke Franovačkog manastira u Sinju kao uspomena njegova boravka u Sinju za godina pedeset tri (53)*, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature, 1925, 454.

³³ Soldo navodi da je fra Pavao Vučković mlađi rođen u Splitu. Usp. J. A. SOLDI: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 329.

a nakon osnovne i gramatičke škole stupio je u novicijat na Visovcu 1758. godine.³⁴ Nije poznato gdje je studirao, ali s obzirom na to da je Kantual prepisao na crkvenom koru za vrijeme boravka u Padovi 1768. godine, nije isključeno da je studirao u inozemstvu, točnije u Italiji.

U *Liber archivalis Provinciae* upisan je tek 1770. godine kao samostanski vikar u Sinju, a tu je službu vršio samo godinu dana. Od 1772. godine bio je submoderator kora.³⁵ Njegov redovničko-glazbenički put možemo pratiti u franjevačkim *Tabulama* koje donose podatke o rasporedu braće, odnosno osoblja. U *Tabulama* franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja ime fra Pavla Vučkovića mlađeg pratimo od 1778. do 1816. godine u funkcijama agregata i orguljaša u Sinju i Omišu (»P. Paolo Vuscovich Agt.^o e Organista«).³⁶ Uz službu orguljaša jedno je vrijeme bio i župnik u Sinju (1815. – 1816.). Nakon dugogodišnje orguljaške službe i dvanaest godina marljiva rada osobito oko poučavanja klerika »l'arte di sonare« fra Pavao dobio je titulu počasnog agregata u provincijskoj upravi (»con precedenza, e prerogative l'ultimo luogo fra i Padri Abituali ed aggregati di numero«).³⁷ Fra Pavao Vučković mlađi umro je u Sinju 20. lipnja 1817. godine u osamdesetoj godini života.

Funkcije unutar samostanske službe fra Pavla Vučkovića mlađeg prate se kontinuirano od 1773. godine do njegove smrti. Teško je utvrditi koji su franjevci »udarali u jorgan« prije sredine 18. stoljeća,³⁸ međutim, važnu ulogu imao je upravo Vučković. On je, naime, naslijedio Jeronima Šitića (+ 1804.) koji je obnašao i službu učitelja (»magister iuvenum«) preuzevši ulogu orguljaša sinjskog franjevačkog samostana 1773. godine (*Liber archivalis*, svezak II, 5. str.),³⁹ ali se kao takav upisuje tek od 1778. godine kada su u Sinju nabavljene nove orgulje.

Vučković je autor još jednog rukopisnog kodeksa koji se čuva u Sinju s napjevima Velikog petka, koji sadrži dodatak s napjevima *Mnoštva za Cvjetnicu* što ih je dopisao 1772. godine.⁴⁰ Činjenica da je Vučković zapisao napjeve mnoštva govori o njegovu poznavanju *solfeggia*, ali i otkriva melografsku djelatnost ovoga glazbenika.

Veza fra Pavla Vučkovića mlađeg s padovanskim profesorom Bannerom prisutna je na još jednom primjeru. Naime, na isti način, dakle, prijepisom iz predloška korske knjige u crkvi San Francesco Grande u Padovi, a korekturom Giannan-

³⁴ Stipica GRGAT: Glazbeni život u Svetišu Gospe Sinjske, franjevačkom sjemeništu i klasičnoj gimnaziji, u: Josip Dukić – Josip Grbavac (ur.): 300. *Obljetnica slavne obrane Sinja 1715. godine (1715. – 2015.)*, Sinj: Franjevački samostan Gospe Sinjske, Viteško alkarsko društvo Sinj, Grad Sinj i gradovi i općine Cetinske krajine, 2018, 447.

³⁵ J. A. SOLDO: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 330.

³⁶ Izvor: *Tabule* Provincije Presvetog Otkupitelja, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature.

³⁷ J. A. SOLDO: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, 330.

³⁸ *Ibid.*, 329.

³⁹ J. A. SOLDO: Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije, 132.

⁴⁰ H. BREKO KUSTURA: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«: Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, 241.

tonija Bannera, nastao je *Kyriale* za potrebe Franjevačkog samostana u Kninu koji je kopirao fra Pavao Vučković mlađi godinu dana nakon Sinjskog kantuala. *Kyriale* nema dodatne oznake, a na naslovnici stoji:

»Libro delle Messe Festive, e / feriali frà le settimane estratte / dal Libro del Corro / ! / di S. Francesco Grande di Pa / -dova, copiate da me F. Paolo W / in due Libri nel Anno 1769. e corrette da Reverendissimo / D. Giovanni Antonio Banner / Professore publico di Padova / Ricopiate a Sign dell'anno 1782 / e consacrate al onor del glorioso e miracolo / loso S. Antonio di Padova al di / cui Immagine si vennera nella / Chiesa di Knin«.

Čini se da je prijepis vrlo sličan Sinjskome kantualu: koriste se iste boje (crna i crvena), pisan je crnim kvadratnim notama u sistemu od četiri crvene crte te su unesene oznake za šifrirani generalbas. Rukopis je posvećen sv. Anti čija se slika štupa u Kninu. Izgleda da je ovaj *Kyriale* Vučković prepisao i za potrebe sinjskog samostana 1782. godine.⁴¹

Vučković je u novicijatu stupio 1758. godine te je moguće da je nakon toga studij nastavio u inozemstvu, točnije u Italiji, a možda ga je tamo sviranju orgulja i glazbi općenito podučavao upravo maestro Banner. Stoga je u *Liber archivalis Provinciae* upisan tek 1770. godine kao samostanski vikar u Sinju. Vjerojatno je razlog tomu bio taj što je 1768. i 1769. godinu proveo u Padovi prepisujući ovaj sinjski kantual te *Kyriale* za potrebe kninskog samostana. Od 1772. godine bio je zborovođa, a od 1778. i orguljaš sinjske crkve. Možda se fra Pavao Vučković mlađi bavio i skladanjem, ali je takvu tezu trenutačno nemoguće dokazati. Ipak, od velike je važnosti njegov kompilatorsko-skriptorski rad na sinjskim rukopisima, posebice ovom koji je predmet rada.

»Inventor« Giannantonio Banner. Bio-bibliografski podaci o glazbeniku

»Mali majstor« što ga izrijekom susrećemo na više mjesta u ovome izvoru, Kantualu fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine, jest Gianantonio Banner. Njegovo ime nalazimo u nekoliko inačica, od kojih su najčešće Giannantonio, Giovanni Antonio i Joanne (Ioanne) Antonio. Biografske podatke, što se glazbenih enciklopedija i leksikona tiče, o Giannantoniju Banneru nalazimo tek u nekoliko redaka u *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikonu* Roberta Eitnera,⁴² na što je prvi uputio akademik Stanislav Tuksar.⁴³ Iz tog nevelikog navoda saznajemo da je

⁴¹ M. DEMOVIĆ: Pitanje autorstva Kneževićevih kantuala, 202.

⁴² Robert EITNER: Banner, G... Ant..., *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon*, sv. 1, Graz: Akademische Druck, Verlagsanstalt, 1959, 330.; Nekoliko podataka o Banneru i njegovu opusu susrećemo na internetskoj stranici: <<http://composers-classical-music.com/b/BannerGiovanniAntonio.htm>> (pristup 21. 1. 2020.).

⁴³ Stanislav TUKSAR: Izvještaj o sređivanju glazbenog arhiva samostana sv. Frane u Cresu (rujan – listopad 1982.), *Arti Musices*, 14 (1983) 1, 73.

djelatno razdoblje Giannantonija Bannera zasigurno bilo oko 1740. godine, kada je vršio dužnost *maestra di cappella* u Padovi.

Veoma je značajan, ali svakako nedovoljno istražen, doprinos glazbi njegov traktat o kontrapunktu naveden u natuknici iz Eitnerova leksikona, *Compendio Musico* iz 1740. godine, čiji se rukopisni primjerak nalazi u knjižnici Santa Cecilia u Rimu pod signaturom RM1316 Accademico A-Ms-418. Naslov traktata u cijelosti glasi:

»Compendio Musico. Diviso in due parti nella prima delle quali si dimostra tutto cio, che occorre nella musica si antica che moderna, nell'altra poi s'insegna il modo di fare sufficientemente Il Contrappunto per vie naturali. Nel fine vi sono otto aggiunte molto giovevoli, piane e facili. Opera laboriosissima del Maestro Reverendo Signor D. Giannantonio Banner celebre Maestro di Cappella in Padova ed oriundo Tedesco. Parte Prima dal medesimo incominciata e compiuta dentro l'anno 1740 e nel tempo stesso anche dedicata alla comune Protetrice de' Musici S. Cecilia Vergine e Martire«.

Ovo nadasve vrijedno djelo (»opera laboriosissima«) maestra i svećenika Giannantonija Bannera podijeljeno je u dva dijela. Prvi dio donosi sve što se odnosi kako na antičku, tako i na suvremenu glazbu (»musica moderna«), dok drugi dio na vrlo jednostavan način poučava kontrapunktu. Prvi dio očito čini svojevrstni oris povijesti glazbe, dok je drugi pedagoškog tipa. Posveta svetoj Ceciliji otkriva njegovu svećeničko-duhovnu stranu, a odabir upravo zajedničke zaštitnice svih glazbenika potvrđuje njegovo glazbeničko usmjerenje. Traktat broji 396 stranica, a sadrži i primjer Johanna Christiana Bacha *Sinfonia* operi *Il Catone in Utica* iz 1761. godine, što svjedoči o tome da je na ovome traktatu Banner radio više od dvadeset i dvije godine. U nastavku naslova navodi svoje porijeklo – dodatak »Padovano« naveden je zbog mjesta djelovanja, a »or.do Tedesco« otkriva da porijeklom pripada njemačkom govornom području.⁴⁴

Traktat sadrži mnogobrojne glazbene primjere, od kojih većinu čine Bannerove skladbe. Osim njih, uvrstio je i primjere svojih suvremenika, ali i nekih starijih autora. Uz već spomenutog Johanna Christiana Bacha, traktat sadrži skladbe Lorenza Penne, Miolente, *maestra di cappella* iz Centa,⁴⁵ Giovannija Marije Bononcini-ja, Filippa Bannera te Giuseppea Tartinija. Vidljivo je da su svi autori djelovali od sredine 17. do sredine 18. stoljeća pa možemo zaključiti da se radi o studiji koja se bavi vrlo suvremenom glazbom. Budući da su svi ovi glazbenici djelovali u Italiji, moguće je da je Banner osobno, ili preko oca Filippa, poznao suvremenike i njihova djela koja je uključio u svoj traktat.⁴⁶

⁴⁴ »Or.do« jest kratica za »oriundo«, što znači porijeklo.

⁴⁵ RISM ne sadrži njegove skladbe te o njemu nema podataka u Groveu, MGG-u i sličnim glazbenim enciklopedijama.

⁴⁶ Popis primjera s incipitima dostupan je na: <http://opac.sbn.it/opacsbn/opaclib?db=solr_iccu&resultForward=opac/iccu/full.jsp&from=1&nentries=10&searchForm=opac/iccu/error.jsp&do_cmd=search_show_cmd&fname=none&item:1032:BID=MSM0034330> (pristup 28. 1. 2020.).

Traktat započinje primjerima recitativa, a u nastavku mahom sadrži fuge i kanone. Banner je očito ove polifone vrste smatrao neophodnima za savladavanje kontrapunktskog umijeća. Autorstvo otkriva i na 266. stranici kada izrijekom navodi da se radi o njegovim skladbama (»ponerò qui in progresso altri sette Canoni risoluti, cioè finiti, molto difusi, che à bello studio estraggo dalle mie proprie Composizioni«).⁴⁷

Popis primjera izuzetan je – maestro Giannantonio Banner autor je čak 43, od ukupno 53 primjera. Iako ovi primjeri imaju pedagošku funkciju i vjerojatno se većinom radi o kompozicijskim »vježbama«, svakako svjedoče o količini i vrstama koje je Banner skladao. Primjetno je da je Banner, iako je bio svećenik, uz sakralnu skladao, a i uvrstio u svoj traktat, i svjetovnu glazbu. Ovaj je traktat namijenjen glazbenicima koji se bave bilo svjetovnom glazbom, odnosno operom (*Recitativo de Teatro*) i instrumentalnim vrstama (Tartinijeva *Suonata à 2*), bilo sakralnim vrstama (donosi primjerice *Recitativo da chiesa*, *Introit* misi za Uznesenje Blažene Djevice Marije, *Tantum ergo*, itd.). Najviše je u glazbenim primjerima zastupljena vokalna sakralna glazba s liturgijskim tekstovima uz pratnju orgulja, odnosno *bassa continua*. Instrumentalne se pratnje javljaju tek povremeno, i to u vidu gudaćih instrumenata uz eventualnu upotrebu roga. O atraktivnosti i širokoj uporabi ovog traktata svjedoče brojni prijepisi.

Primjerak ovog traktata, doduše pisan drugom rukom, čuva se i u knjižnici Biblioteca del Liceo Musicale di Bologna pod signaturom E.114 (Olim Cod. 028), I, p. 294.⁴⁸ U istoj se zbirci nalazi još jedan Bannerov napis o glazbi. Vjerojatno je to također prijepis druge ruke, a nalazi se zajedno s prije navedenim traktatom, pod signaturom E. 114 (Olim Cod. 028) I, p. 169. Radi se o uputama za sviranje instrumenta s tipkama *Regole più necessarie per suonare il Tasto, e con la cognizione necessaria dei Tuoni ecclesiastici detti Corali. Fattica di D. Giannantonio Banner Professore Padovano*.⁴⁹

Rukopis slična sadržaja čuva se u Franjevačkom samostanu u Omišu, a prijepis je teorijskog djela Giannantonija Bannera. Na kraju rasprave na 112. listu stoji: »Questo è opera Del Sigr. D: Gioan Antonio Banner Maestro e Professore Paduano di questa arte e poj de tutte l'altre. In Padova del 1754. messe 8bre 13.« Taj je traktat uvezan s drugim rukopisnim udžbenikom iz harmonije te počinje od drugog dijela (od 50. lista).⁵⁰

⁴⁷ Izvor: <http://opac.sbn.it/opacsbn/opaclib?db=solr_iccu&resultForward=opac/iccu/full.jsp&from=1&nentries=10&searchForm=opac/iccu/error.jsp&do_cmd=search_show_cmd&fname=none&item:1032:BID=MSM0034355> (pristup 21. 1. 2020.).

⁴⁸ Izvor: <<http://www.bibliotecamusica.it/cmbm/scripts/gaspari/index.asp#gaspari>> (pristup 21. 1. 2020.). Bannerov traktat *Compendio Musicale* u prijepisima drugih pisara nalazi se u Veneciji (Biblioteca nazionale Marciana; signatura: VE0049 CANAL 10712-10713) te dva primjerka u Vincenzi (Istituzione pubblica culturale Biblioteca civica Bertoliana; signatura: VI0096 FF.2.4.81 te VI0096 FF.2.4.82).

⁴⁹ Popis poglavlja dostupan na: <<http://www.bibliotecamusica.it/cmbm/scripts/gaspari/scheda.asp?id=1714>> (pristup 21. 1. 2020.).

⁵⁰ J. A. SOLDI: Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije, 133.

Premda o Giannantoniju Banneru nema većih napisa, ovaj maestro nije sasvim nepoznat zahvaljujući i hrvatskim muzikolozima. Trudom muzikologa Vjere Katalinić, Stanislava Tuksara, Ladislava Šabana, ali i drugih te njihovim popisima muzikalija⁵¹ u samostanima diljem Hrvatske, napose franjevačkim, ime Giannantonija Bannera pratimo duž cijele hrvatske obale.

Nekoliko njegovih potpunih djela ili dionica nalazi se u Samostanu sv. Franje u Cresu,⁵² Franjevačkom samostanu iz Badije,⁵³ splitskoj stolnici sv. Dujma⁵⁴ te u Franjevačkom samostanu na Košljunu.⁵⁵

Banner je u RISM-u (Répertoire International des Sources Musicales) zastupljen tek s nekolicinom djela koja se većinom nalaze na području Hrvatske. Naime, čak trinaest od petnaest djela uvedenih u tu bazu pronađena su i čuvaju se u hrvatskim samostanima: u Franjevačkom samostanu male braće u Dubrovniku, gdje je pohranjen najveći broj njegovih dosad poznatih skladbi,⁵⁶ te u Franjevačkom samostanu u Omišu.⁵⁷ Preostale dvije skladbe popisane u RISM-u čuvaju se izvan Hrvatske: jedna se nalazi u Biskupskom arhivu u Kopru, dok se druga čuva u Schwerinu u Landesbibliothek Mecklenburg-Vorpommern Günther Uecker.⁵⁸ U katalozima talijanskih knjižnica nalazi se još poneko pojedinačno Bannerovo djelo.

Na samom početku Kantuala fra Pavla Vučkovića mlađeg stoji da je prijepis pregledao i ispravio svećenik i profesor iz Padove (»corette da Reverendissimo D. Giovanni Antonio Banner Professore publico di Padova«). Iz svega navedenog može se zaključiti da Giannantonio Banner nije bio sasvim minorna ličnost u franjevačkom *milieu* u Padovi, pa i šire. U njegovu životu postoji nekoliko godina koje

⁵¹ Inventarne knjige su dostupne u digitalnom obliku na internetskim stranicama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na Odsjeku za povijest hrvatske glazbe: <<http://dizbi.hazu.hr/?object=list&find=inventarne+knjige>> (pristup 28. 1. 2020.).

⁵² Stanislav TUKSAR: *Muzikalije u samostanu sv. Franje u Cresu*, inventarna knjiga, 1982, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2067>> (pristup 28. 1. 2020.). Vidi i: S. TUKSAR: Izvještaj o sređivanju glazbenog arhiva samostana sv. Frane u Cresu (rujan – listopad 1982), 73.

⁵³ Vjera KATALINIĆ: *Glazbeni arhiv Dominikanskog [i.e. Franjevačkog] samostana iz Badije: pohranjen u glazbenom arhivu Samostana Male braće u Dubrovniku*, inventarna knjiga, 1984, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2072>> (pristup 28. 1. 2020.).

⁵⁴ Maja ORŠIĆ: *Muzikalije u glazbenom arhivu splitske Stolnice sv. Dujma*, arhiv sredili 1973/1975.: Josip Belamarić – Toni Belamarić – Stanislav Tuksar, inventarna knjiga, 1986, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2088>> (pristup 28. 1. 2020.).

⁵⁵ Ladislav ŠABAN – Zdravko BLAŽEKVIĆ: *Franjevački samostan na Košljunu, otok Krk: popis muzikalija*, inventarna knjiga, 1971, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2097>> (pristup 28. 1. 2020.). Vidi i: Ladislav ŠABAN: Izvješće o uređivanju dvaju notnih arhiva u Varaždinu i jednoga na Košljunu (otok Krk) 1972. godine, *Arti Musices*, 5 (1974), 130.; Vjera KATALINIĆ: Glazbena zbirka franjevačkog samostana na Košljunu, *Arti Musices*, 20 (1989) 1-2, 133.

⁵⁶ Albe VIDAKOVIĆ et al.: *Popis muzikalija Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku*, inventarna knjiga, 1958, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2074>> (pristup 28. 1. 2020.).

⁵⁷ Vjera KATALINIĆ: *Katalog muzikalija u franjevačkom samostanu u Omišu*, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, zavod za muzikološka istraživanja, 1991, 160, 192.

⁵⁸ Vidi: <https://opac.rism.info/metaopac/hitList.do?methodToCall=pos&identifier=251_SOLR_SERVER_2042893640&curPos=11#251> (pristup 28. 1. 2020.).

nam mogu poslužiti kao uporišne točke orisa njegova života. Iz njegova traktata jasno je da je bio sin skladatelja Filippa Bannera (»composto da Filippo Banner, fú mio Padre«) te je moguće da je od njega primio prve poduke o glazbi. Godine 1740. bio je *maestro di cappella* u Padovi, što znači da je tada imao bar dvadeset godina. Svoj je traktat *Compendio Musicale* napisao iste godine, a nadopunjavao ga je narednih dvadesetak godina (najmanje do 1761.). Banner je prijepise Kantuala i *Kyrialea* fra Pavla Vučkovića mlađeg pregledavao 1768. i 1769. godine, a zapis na skladbi *Litanie a 2 Del Sig:r Maestro Banner. Padova 1798* koja se čuva u Franjevačkom samostanu u Omišu otkriva da je djelovao još 1798. godine.⁵⁹

Iz svega bismo preliminarno mogli zaključiti sljedeće: Banner je zasigurno rođen u prvoj četvrtini 18. stoljeća, a iako porijeklom pripada njemačkom govornom području, čini se da je gotovo cijeli život proveo u Padovi kao svećenik, profesor, skladatelj i *maestro di cappella* te je, pretpostavlja se, umro krajem 18. odnosno početkom 19. stoljeća.

Zaključak

Premda su franjevački glazbeni izvori najčešće obavijeni apsolutnom anonimnošću, što skladateljskom, što skriptorskom, u ovome kantualu saznajemo ime na dvaju glazbenika – sinjskog fra Pavla Vučkovića mlađeg i padovanskog Giannantonija Bannera. S jedne strane, pažnja je usmjerena na kompilatorsko-skriptorski rad fra Pavla Vučkovića mlađeg, dok s druge naznačuje i *ouvre* talijanskog glazbenika Giannantonija Bannera koji nije imao sasvim sporednu ulogu u glazbenom životu Padove, a očito i šire. Naime, profesor i glazbenik Banner bio je pandan Josephu Mariji Cordansu koji je kao glazbeni autoritet djelovao u Veneciji pri Samostanu San Francesco della Vigna. Bannerove skladbe u prijepisima te njegove teoretske radove susrećemo u franjevačkim arhivima duž cijele hrvatske obale. Banner se u ovome kantualu pojavljuje u dvostrukoj ulozi – skladateljskoj, ali i kao osoba koja je pregledala i korigirala rukopis fra Pavla Vučkovića mlađeg.

Za razliku od, primjerice, Kneževićevih kantuala, predložak ovog kantuala jest poznat. Kantual je nastao prijepisom fra Pavla Vučkovića mlađeg iz korske knjige u crkvi San Francesco Grande u Padovi gdje je Banner obnašao dužnost *maestra di cappella*. Ovaj je kantual, kao i neki drugi dalmatinski franjevački glazbeno-liturgijski izvori 18. stoljeća, nastao na temelju repertoara talijanskih franjevačkih autoriteta velikih središta – Venecije i Padove.

Ovaj pisani »transfer« talijanske glazbene kulture franjevačkog glazbenog kruga u Dalmatinsku zagoru, a posebice Sinj, predaja je tada aktualnih napjeva talijanske provenijencije u novu sredinu. Osim toga, talijanska franjevačka sredina

⁵⁹ V. KATALINIĆ: *Katalog muzikalija u franjevačkom samostanu u Omišu*, 160.

ovim je repertoarima djelovala i kao promicatelj tada suvremenog pjevanja u stilu *cantus fractus* u Italiji i Hrvatskoj.⁶⁰ Koliko je ovaj sinjski primjerak podudaran s talijanskim predloškom, tek trebaju pokazati daljnje komparativne analize. Pronalazak talijanskog predloška te usporedba s ovim primjerkom ponudili bi odgovore na stupanj vjernosti, odnosno odmaka ovog izvora od njegova originala. Ukoliko bi došlo do usporedbe s talijanskim izvorom, potrebna bi bila i detaljnija analiza lokalnih varijanti koralnih melodija. Također, vrlo bi zanimljiva bila usporedba ovog kantuala s nažalost izgubljenim kninskim *Kyrialeom* koji je također pisao fra Pavao Vučković mlađi u Padovi. Sinjski kantual po tipu liturgijske knjige podudaran je s talijanskim *cantoria*ma, ali većinom sadrži cikluse nepromjenjivih dijelova mise, pa bi stoga usporedba s kninskim primjerkom možda otkrila neke podudarnosti. To bi značilo da je taj (talijanski) repertoar »kružio« na širem području Zagore, i to zahvaljujući skriptorskom radu fra Pavla Vučkovića mlađeg.

Kako talijanski, tako i veći broj dalmatinskih franjevačkih glazbenih kodeksa, pa i ovaj kantual bilježi cikluse misnih napjeva u stilu *cantus fractus* koji čine glavni repertoarni korpus.⁶¹ Iako ovaj kantual, čini se, ne sadrži vlastiti repertoarni profil i lokalne napjeve, izuzev *Magnificata* koji je vjerojatno kasnije zapisan, jedini proprij mise koji nalazimo u rukopisu vjerojatno nije slučajno uvršten u kodeks. Naime, napjevi misnog proprija namijenjeni su blagdanu Velike Gospe koji se od 1715. godine posebno slavi u Sinju i Cetinskoj krajini. *Magnificat* pak svjedoči o uobičajenoj praksi da svaka pojedina franjevačka sredina bilježi unikatni glazbeni repertoar, za koji ne nalazimo konkordance u drugim franjevačkim zajednicama. Taj je kantik, koji je vjerojatno skladao fra Petar Knežević, dokaz o lokalnoj sinjskoj upotrebi Vučkovićeve Kantuala, ali i potvrda da se *Magnificat* očito rado izvodio u ovoj franjevačkoj sredini s obzirom na to da se njegov prijepis nalazi i u ovome izvoru.

Vučković je Kantual zasigurno prepisao za potrebe sinjske crkve, gdje je proveo većinu života kao orguljaš i zborovođa. Ovaj je kantual ne samo glasnik padovanske, odnosno talijanske glazbene tradicije u Sinju, nego i izravno svjedočanstvo glazbenog umijeća i znanja prepisivača kodeksa, orguljaša i glazbenika sinjske crkve, fra Pavla Vučkovića mlađeg. Skriptorski rad fra Pavla Vučkovića mlađeg na temelju ovog kantuala svjedoči o glazbeniku koji je dobro informiran o suvremenoj talijanskoj franjevačkoj glazbenoj praksi svoga vremena. Dijelovi njegova kantuala pisani su rukom vješta skriptora, a iako je većinom pisan pedantno, nailazimo i na manje uzoran rukopis za koji je moguće da ga je pisala neka druga ruka. Rukopis nalikuje srodnim talijanskim izvorima, osobito zbog uporabe crne kvadratne menzuralne notacije. Nije poznato je li prijepis nastao prema modelu iz

⁶⁰ H. BREKO KUSTURA: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«; Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, 241.

⁶¹ *Ibid.*, 246.

samo jedne knjige, ali moguće je da je Vučković, poznavajući opći franjevački repertoar latinskih misnih napjeva, svjesno odabirao repertoar u svojem rukopisu dajući mu lokalnu posebnost (npr. proprij za blagdan Velike Gospe, a na taj način i ostale mise). Kao i kod Kneževića, njegova suvremenika, dominacija tonaliteta »in F« u stilu *cantus fractus*, naglasak na slavlju marijanskih blagdana (proprij za blagdan Velike Gospe) i franjevačkih svetaca (*Misa franjevačkog reda*), glavne su stilske karakteristike njegova rukopisa. Franjevački samostan u Sinju i dragocjeni glazbeni rukopisi franjevac Kneževića i Vučkovića imaju internacionalni značaj na popisu izvora za *cantus fractus* u Europi, važni su kao dijelovi mozaika na nacionalnoj razini te svakako imaju i lokalnu važnost za franjevačku zajednicu u Sinju za koju su nastali i gdje su se izvodili.

POPIS IZVORA I LITERATURE:

RUKOPISNI IZVORI:

BAČIĆ, Petar: *Nekrolog. Spomen-knjiga pokojnih redovnika Provincije Pres. Otkupitelja od davnjih godina do god. 1925. da stoji u arhivu biblioteke Franovačkog manastira u Sinju kao uspomena njegova boravka u Sinju za godina pedeset tri (53)*, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature, 1925, 454.

Kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature.

Nekrolog Provincije Presvetog Otkupitelja, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature.

Tabule Provincije Presvetog Otkupitelja, rukopis, Arhiv Franjevačkog samostana Sinj (AFSS), bez signature.

LITERATURA:

***: *Cantus fractus*, *Riemann Musiklexikon*, Sachteil, Mainz: Schott's Söhne, 1967, 145-146.

BEBAN, Hrvoje: Petar Knežević i orguljska misa: o izvedbenom aspektu *cantus fractus* misnih ordinarija iz Kneževićevih kantuala, *Arti Musices*, 50 (2020) 1-2, 43-73.

BEBAN, Hrvoje: Recenzije – Reviews (fra Mirko MARIĆ – Hana BREKO KUSTURA – Hrvojka MIHANOVIĆ SALOPEK: *Fra Petar Knežević, Gospin pjesnik i glazbenik*, Split: Matrica hrvatska Ogranak Sinj-VAD), *Arti Musices*, 48 (2018) 2, 335-339.

BLAŽEKOVIĆ, Zdravko: Glazbeni repertoar u kantualima Konrada Potočnika sastavljenima za sjevernohrvatsku franjevačku Provinciju Svetoga Ladislava Kralja, u: Dalibor Davidović – Nada Bezić (ur.): *Nova nepoznata glazba*, Svečani zbornik za Nikšu Gliga, Zagreb: DAF, 2012, 249-276.

BREKO KUSTURA, Hana: »Ad onore e gloria della Beatissima Vergine Maria delle Grazie di Sign...«: Iz glazbenog arhiva franjevačkog samostana u Sinju, u: Dalibor Davidović – Nada Bezić (ur.): *Nova nepoznata glazba*, Svečani zbornik za Nikšu Gliga, Zagreb: DAF, 2012, 239-248.

- BREKO KUSTURA, Hana: Glazbeni rukopisi fra Petra Kneževića: Kantuali iz Sinja i Visovca (1767. – 1768.), u: Mirko MARIĆ – Hana BREKO KUSTURA – Hrvojka MIHANOVIĆ SALOPEK: *Fra Petar Knežević, Gospin pjesnik i glazbenik*, Split: Matica hrvatska Ogranak Sinj-VAD, 2017, 33-81.
- BREKO KUSTURA, Hana: Iz riznice liturgijsko-glazbenih kodeksa franjevačkog kruga, u: Vesna Kusin (ur.): *Zagora – nepoznata zemlja*, Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2011, 353-357.
- BREKO KUSTURA, Hana: O počecima crkvene glazbe u Sinju, *Cetinska vrila*, 15 (2007), 14-16.
- BREKO KUSTURA, Hana: Sinjski kantuali fra Petra Kneževića (1767.) u kontekstu fenomena »polifonia semplice« i »cantus fractus« – konkordanca s talijanskim izvorima, *Povijesni prilozi*, 34 (2008), 123-146.
- CVEKAN, Paškal: Franjevačko zakonodavstvo o pjevanju i orguljama u 17. i 18. stoljeću, u: Ennio Stipčević (ur.): *Glazbeni barok u Hrvatskoj*, Osor: Osorske glazbene večeri, 1989, 145-154.
- DA VENEZIA, Sigismondo: Michelangelo Bonadies, *Biografia serafica degli uomini illustri che fiorirono nel francescano istituto per santità, dottrina e dignità fino a nostri giorni*, sv. 1, Venezia: Ed. G. B. Merlo, 1846, 703.
- DEMOVIĆ, Miho: Pitanje autorstva Kneževićevih kantuala, *Kačić*, 16 (1984), 193-214.
- EITNER, Robert: Banner, G... Ant..., *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon*, sv. 1, Graz: Akademische Druck, Verlagsanstalt, 1959, 330.
- GABRIELLI, Giulia: *I manoscritti liturgico-musicali di Bolzano (secoli XIII-XIX)*, Lucca: Libreria Musicale Italiana, 2005.
- GABRIELLI, Giulia: *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Trento: Provincia autonoma di Trento – Soprintendenza per i Beni librari e archivistici, Patrimonio storico e artistico del Trentino, 2005.
- GOZZI, Marco: Canto gregoriano e canto fratto, u: Giulia Gabrielli (ur.): *Il canto fratto nei manoscritti della Fondazione Biblioteca S. Bernardino di Trento*, Trento: Provincia autonoma di Trento – Soprintendenza per i beni librari e archivistici, 2005, 17-47.
- GOZZI, Marco: Prefazione, u: Marco Gozzi (ur.): *Cantus fractus italiano. Un'antologia*, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 2012, 1-40.
- GRGAT, Stipica: Glazbeni život u Svetištu Gospe Sinjske, franjevačkom sjemeništu i klasičnoj gimnaziji, u: Josip Dukić – Josip Grbavac (ur.): *300. Obljetnica slavne obrane Sinja 1715. godine (1715. - 2015.)*, Sinj: Franjevački samostan Gospe Sinjske, Viteško alkarsko društvo Sinj, Grad Sinj i gradovi i općine Cetinske krajine, 2018, 437-455.
- HIGGINBOTTOM, Edward: Alternatim, *Grove Music Online*, *Oxford Music Online*, Oxford University Press, <<http://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-00000000683>> (pristup 21. 1. 2020).
- KATALINIĆ, Vjera: Glazbena zbirka franjevačkog samostana na Košljunu, *Arti Musices*, 20 (1989) 1-2, 129-137.
- KATALINIĆ, Vjera: *Glazbeni arhiv Dominikanskog [i.e. Franjevačkog] samostana iz Badije: pohranjen u glazbenom arhivu Samostana Male braće u Dubrovniku*, inventarna knjiga, 1984, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2072>> (pristup 28. 1. 2020).
- KATALINIĆ, Vjera: *Katalog muzikalijske franjevačkog samostanu u Omišu*, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, zavod za muzikološka istraživanja, 1991.

- KINDERIĆ, Petar Antun: *Franjevci uz orgulje*, Krapina: HDCG, 2006.
- OCVIRK, Ivan: Još nešto o kantualima o. Petra Kneževića, *Sveta Cecilija*, XVIII (1924) 1, 17.
- ORŠIĆ, Maja: *Muzikalije u glazbenom arhivu splitske Stolnice sv. Dujma*, arhiv sredili 1973/1975.: Josip Belamarić – Toni Belamarić – Stanislav Tuksar, inventarna knjiga, 1986, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2088>> (pristup 28. 1. 2020).
- PERKOVIĆ Daniela: *Sinjski kantual fra Pavla Vučkovića mlađeg iz 1768. godine (Sinj, Franjevački samostan, bez signature)*, diplomski rad, Zagreb: Muzička akademija, 2018.
- SOLDO, Josip Ante: Glazbena ostavština 17. i 18. stoljeća u franjevačkim samostanima Splitske provincije, u: Ennio Stipčević (ur.): *Glazbeni barok u Hrvatskoj*. Osor: Osorske glazbene večeri, 1989, 130-144.
- SOLDO, Josip Ante: *Sinjska krajina u 17. i 18. stoljeću*, Sinj: Ogranak Matice hrvatske u Sinju, 1997.
- ŠABAN, Ladislav – BLAŽEKOVIĆ, Zdravko: *Franjevački samostan na Košljunu, otok Krk: popis muzikalija*, inventarna knjiga, 1971, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2097>> (pristup 28. 1. 2020).
- ŠABAN, Ladislav: Glazba u Franjevačkom samostanu u Varaždinu, u: Andre Mohorovičić (ur.): *Varaždinski zbornik*, Varaždin: JAZU, 1983, 323-333.
- ŠABAN, Ladislav: Izvješće o uređivanju dvaju notnih arhiva u Varaždinu i jednoga na Košljunu (otok Krk) 1972. godine, *Arti Musices*, 5 (1974), 121-134.
- TUKSAR, Stanislav: Izvještaj o sređivanju glazbenog arhiva samostana sv. Frane u Cresu (rujan-listopad 1982), *Arti Musices*, 14 (1983) 1, 67-75.
- TUKSAR, Stanislav: *Muzikalije u samostanu sv. Franje u Cresu*, inventarna knjiga, 1982, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2067>> (pristup 28. 1. 2020).
- VIDAKOVIĆ, Albe et al.: *Popis muzikalija Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku*, inventarna knjiga, 1958, <<http://dizbi.hazu.hr/object/2074>> (pristup 28. 1. 2020).

INTERNETSKI IZVORI:

- <<http://www.cromuscodex70.com/index.php/blog/84-hana-breko-kustura-na-terenskom-istrazivanju-u-arhivu-franjevaca-u-sinju-22-27-travnja-2019>> (pristup 28. 1. 2020).
- <<http://cantofratto.net/>> (pristup 10. 1. 2020).
- <<http://www.cantusfractus.org/index.html>> (pristup 10. 1. 2020).
- Nekoliko podataka o Banneru i njegovu opusu: <<http://composers-classical-music.com/b/BannerGiovanniAntonio.htm>> (pristup 21. 1. 2020).
- Popis poglavlja Bannerova traktata *Compendio musico* dostupan na: <<http://www.biblioteca-musica.it/cmbm/scripts/gaspari/scheda.asp?id=2500>> (pristup 21. 1. 2020).
- Popis primjera Bannerova traktata *Compendio musico* s incipitima dostupan na: <http://opac.sbn.it/opacsbn/opaclib?db=solr_iccu&resultForward=opac/iccu/full.jsp&from=1&nenries=10&searchForm=opac/iccu/error.jsp&do_cmd=search_show_cmd&fname=none&item=1032:BID=MSM0034330> (pristup 21. 1. 2020).
- Popis poglavlja Bannerova traktata *Regole più necessarie per suonare il Tasto* dostupan na: <<http://www.bibliotecamusica.it/cmbm/scripts/gaspari/scheda.asp?id=1714>> (pristup 21. 1. 2020).
- Inventarne knjige u digitalnom obliku dostupne na internetskim stranicama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na Odsjeku za povijest hrvatske glazbe: <<http://dizbi.hazu.hr/?object=list&find=inventarne+knjige>> (pristup 28. 1. 2020).

Summary

CHANT BOOK BY FRANCISCAN PAVAO VUČKOVIĆ JUNIOR (1768): HISTORICAL AND REPERTORIAL PRESENTATION OF THE MANUSCRIPT

The chant book by Franciscan Pavao Vučković Junior, dated 1768, is kept today in the Archive of the Franciscan monastery in Sinj. Pavao Vučković Junior copied this manuscript in the church of San Francesco Grande in Padova. Later, this chant manuscript was corrected by the local maestro di cappella Giannantonio Banner.

The manuscript consists of twelve cycles of the mass *ordinarium*, but there is also one *proprium* and an unfinished *Magnificat* (which is identical to the one written in the so-called 'Kantual B' by Petar Knežević). The chants are notated with black square mensural notation in the style of *cantus fractus*. *Cantus fractus* or »l'altro gregoriano« is a style notated with mensural and rhythmical proportional elements which was present from the 14th century until the 19th century in Italy, but this shows that it was also present in Croatia.

The chant book of friar Pavao Vučković Junior was based on an Italian source, so the repertoire and the notation are similar to the Italian *cantorie*. Italian *cantorie* are specific because of the liturgical genres they contain: cycles of the mass *ordinarium*, as well as chants of the mass *proprium*, and isolated chants of *Gloria* and *Credo*. That means that this chant book of friar Pavao Vučković Junior corresponds with those of Italian contemporaries.

Apart from being the corrector of the manuscript Giannantonio Banner was also a composer, and two of his masses are written down in this chant book. Except for those two masses, other masses were written by anonymous authors – actually they are probably part of the standard Franciscan repertoire. The masses are written for a one-part unison choir with the accompaniment of *basso continuo*. The mass *proprium* is written for the feast of the Assumption of Mary. That feast is especially celebrated in Sinj, which could mean that Vučković chose those chants on purpose. Also, the *Magnificat*, which can be found in other manuscripts from Sinj, could also imply that the manuscript was written specifically for use in the Franciscan monastery in Sinj. The chants resemble Gregorian chants but they also contain baroque rhythms and certain kinds of motivic work which provide a link between the beginnings of the parts of the mass.

The research brings some preliminary insights into the life and work of two musicians mentioned in this chant book – scriptor friar Pavao Vučković Junior, and composer and corrector of the manuscript Giannantonio Banner. Not much is known about these two musicians. The majority of the information about Pavao Vučković Junior can be found in church books of the Franciscan monastery in Sinj. Information on Giannantonio Banner is scarce, but fortunately, besides his theoretical work *Compendio musico*, there are several music works which are preserved mostly in Italian and Croatian archives.

This chant book is an example of a written »transfer« of the Italian Franciscan music culture to the Croatian hinterland, and Sinj. It proves that *cantus fractus* was a style which was widespread in Croatia. It also depicts the musical skill of the scriptor and musician friar Pavao Vučković Junior. Further work should focus on comparative analysis with Italian and other Croatian sources, which could lead to new insights into the handover of the Franciscan repertoire.